

Børneforsorg, børnehjem og forholdene for forældreløse børn i Sri Lanka

Rapport fra fact-finding mission til Colombo, Sri Lanka

26. november – 5. december 2005

København, februar 2006

Udlændingestyrelsen

Ryesgade 53

2100 København Ø

Telefon: 35 36 66 00

Hjemmeside: www.udlst.dk

E-mail: dok@udlst.dk

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Kommissorium for fact finding mission til Sri Lanka, nov./dec. 2005	3
Forkortelser	4
Generelt om den aktuelle sikkerhedssituation i Sri Lanka.....	5
Tsunamiens indvirkning på Sri Lanka, særligt i forhold til børn.....	5
Generelt om børneforsorg i Sri Lanka, herunder hjælp til mad, logi og skolegang.....	8
Børnehjem/Institutioner og deres standarder	10
Den geografiske fordeling af institutionerne	13
Hvilke børn har adgang til børnehjem og institutioner ?	14
Kan hjemvendte uledsagede mindreårige børn få adgang til institutionerne?	15
Andre landes praksis	16
Risikoen for rekruttering til LTTE.....	16
Andre udsatte grupper af børn	17
Besøg på to institutioner	18
Konsulterede personer, organisationer og myndigheder.....	19

Indledning

Udlændingestyrelsen har i 2005 modtaget flere ansøgninger om asyl fra uledsagede mindreårige børn fra Sri Lanka. Udlændingestyrelsen besluttede derfor at foretage en fact-finding mission til Sri Lanka i perioden fra den 26. november til den 5. december 2005 med det formål at indsamle oplysninger om børneforsorg, børnehjem og forholdene for forældreløse børn i Sri Lanka.

Missionen indsamlede generelle oplysninger om forholdene for forældreløse børn, herunder hvilken hjælp de kan få i forhold til mad, logi og skolegang. Missionen indsamlede endvidere oplysninger om forekomsten af børnehjem, herunder standarden, samt dækning i forhold til behov og geografiske forskelle heri. Derudover indsamlede missionen oplysninger om hvilke børn, der har adgang, og om det er muligt for hjemvendte uledsagede mindreårige at få adgang til børnehjem.

Delegationen holdt møder med repræsentanter fra de srilankanske myndigheder og uafhængige kilder, herunder internationale organisationer, internationale NGO'er og srilankanske NGO'er. Der er tilstræbt en vis bredde i kildegrundlaget, og kilderne er udvalgt i forhold til deres repræsentativitet, kompetence og viden om de emner, der er blevet undersøgt, samt i forhold til de tidsmæssige ressourcer delegationen havde til rådighed. De informationer, som fremgår af denne rapport, er søgt gengivet så tæt på kildens udsagn som muligt. Sidst i rapporten er kilderne nærmere præsenteret.

Delegationen modtog under både forberedelse og gennemførelse af missionen assistance fra det danske bistandskontor i Colombo, DADECO, samt det danske Generalkonsulat, som også bistod delegationen med at arrangere møder.

Delegationen har alene mødt myndigheder og organisationer etableret i Colombo, idet det blev vurderet, at sikkerhedssituationen i den nordlige del af Sri Lanka, herunder Jaffna, hvortil et besøg oprindeligt var planlagt, var for usikker p.g.a. det nyligt overståede præsidentvalg. Under missionens ophold i Colombo, opstod der i starten af december fornyet uro i Jaffna.

Nærværende rapport er på ingen måde en tilbundsgående undersøgelse af børneforsorg og børnehjem i Sri Lanka, men belyser alene en række forhold, der har relevans for behandlingen af sager vedrørende uledsagede mindreårige asylansøgere fra Sri Lanka.

Flere af de centrale kilder på området, herunder både United Nations Children's Fund (UNICEF) og de srilankanske myndigheder - Department of Probation and Child Care Services (DPCC) henviste til, at "Save the Children in Sri Lanka" for nylig har lavet en omfattende undersøgelse af børn anbragt på institution i Sri Lanka. Baseret på denne undersøgelse har de udgivet rapporten "Home Truths, Children's Rights in Institutional Care in Sri Lanka". Ønskes der en mere omfattende beskrivelse af børneforsorg og børnehjem i Sri Lanka, henvises der til denne rapport. Dele af de informationer, der indgår i rapporten, er dog også medtaget i nærværende rapport.

Situationen i Sri Lanka er stadig meget præget af eftervirkningen af flodbølgen – tsunamien – den 26. december 2004, hvor der var et omfattende tab af menneskeliv og ødelæggelser af mange hjem. Kilderne var derfor fortsat meget optaget af dette emne, og det er derfor naturligt at medtage emnet som et selvstændigt punkt i rapporten. Derudover er situationen også fortsat præget af borgerkrigen

i den nordlige og nordøstlige del af Sri Lanka, selv om der nu har været våbenhvile i snart 4 år. Specielt når det gælder situationen for børn i de nordlige og nordøstlige områder, er risikoen for rekruttering til Liberation Tigers of Tamil Eelam, LTTE, et emne, som flere af kilderne bragte op, og det er derfor også et emne, som indgår i rapporten.

Kommissorium for fact finding mission til Sri Lanka, nov./dec. 2005

Missionen indhentede oplysninger og foretog undersøgelser i henhold til nedenstående kommissorium.

Uledsagede mindreårige (UMI'er)

Generelt om forholdene for forældreløse børn i Sri Lanka

- Hjælp i forhold til mad, logi og skolegang
- Forekomsten af børnehjem og deres standarder:
 - Dækning i forhold til behov (evt. geografiske forskelle)
 - Hvilke børn har adgang? (kan hjemvendte UMI'er få adgang?)
 - Hvordan finansieres de?
- Forekomsten af institutioner for unge (15-18 årige) og deres standarder:
 - Dækning i forhold til behov (evt. geografiske forskelle)
 - Hvilke børn har adgang? (kan hjemvendte UMI'er få adgang?)
 - Hvordan finansieres de?

Forkortelser

CRPO	Child Right Promotion Officers
DADECO	Danish Development Cooperation
DCPC	District Child Protection Committees
DPCC	Department of Probation and Child Care Services
FRC	Family Rehabilitation Centre
ICRC	International Committee of the Red Cross
LTTE	Liberation tigers of Tamil Eelam
NCPA	National Child Protection Authority
NGO	Non-governmental organisation
SCF	Save the Children's Fund
SLRC	Sri Lanka Red Cross Society
TRO	Tamil Rehabilitation Organisation
UNICEF	United Nations Children's Fund
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees

Generelt om den aktuelle sikkerhedssituation i Sri Lanka

Flere kilder oplyste, at våbenhvilen er meget skrøbelig, og at parterne, LTTE og regeringen, ikke på nuværende tidspunkt vil sætte sig til forhandlingsbordet.

En international organisation oplyste, at der har været uroligheder i forbindelse med, at Karuna brød ud af LTTE. Kilden oplyste, at det er vanskeligt at vurdere, hvor mange personer, som støtter Karuna fraktionen. Kilden oplyste videre, at der på baggrund af Karunas løsrivelse fra LTTE er problemer tamilerne imellem, og at LTTE beskylder regeringen for at yde støtte til Karuna. Kilden oplyste videre, at der sker politiske mord over hele landet. Senest er udenrigsministeren blevet dræbt, og ingen har endnu taget ansvaret herfor.

Den nyvalgte præsident har ifølge kilden oplyst, at han ønsker at bevare våbenhvilen. Situationen er anspændt, men kilden vurderede, at der ikke lige i øjeblikket er udsigt til krig, idet begge parter for nylig i politiske taler har tilkendegivet deres støtte til våbenhvilen.

Kilden oplyste endvidere, at en fredsproces er afgørende for at få en stabil situation i Sri Lanka. Våbenhvilen redder liv, men i øjeblikket sker der overtrædelser af våbenhvilen hver dag både fra LTTE og fra regeringens side.

Den norske ambassade oplyste, at der efter mordet på udenrigsministeren havde været en mere anspændt situation, og der forekom flere arrestationer. Den norske ambassade nævnte endvidere, at undtagelsestilstanden, som blev indført efter mordet, netop var blevet forlænget i Parlamentet med yderligere en måned.

Tsunamiens indvirkning på Sri Lanka, særligt i forhold til børn

Flere kilder, herunder DADECO, National Child Protection Authority (NCPA)¹, United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) og UNICEF, oplyste, at der efter tsunamien blev gjort en stor indsats fra de srilankanske myndigheders side, således at børn, som havde mistet deres forældre, ikke skulle forlade Sri Lanka. Der blev ikke givet tilladelse til adoption af børn fra Sri Lanka til udlændinge. De børn, som havde mistet deres forældre, skulle enten placeres hos andre familiemedlemmer eller optages på børnehjem. I hver landsby, som blev berørt af tsunamien, havde

¹ NCPA er en uafhængig instans, der blev oprettet i 1998 og refererer direkte til præsidenten. Forud for oprettelsen af NCPA havde præsidenten i december 1996 udpeget en task force for beskyttelse af børn. Task forcen anbefalede flere forskellige tiltag, herunder oprettelsen af NCPA i 1998, Save the Children: "Home Truths, Children's rights in Institutional Care in Sri Lanka", 2005, p.4.

lederen af landsbyen ansvar for at oplyse, hvem der var døde under tsunamien. Over 30.000 mennesker er døde eller forsvundet under tsunamien i Sri Lanka, og cirka 500.000 er ifølge UNHCR blevet fordrevet fra deres tidligere hjem. De primære områder, som blev berørt, var de nordøstlige og sydlige kystområder af Sri Lanka.

Ifølge DADECO er antallet af børn og kvinder, som omkom under tsunamien langt større end antallet af mænd. Baggrunden herfor er, at børnene ikke havde kræfter til at holde sig fast i træer og heller ikke kunne løbe væk. Kvinderne havde heller ikke så mange kræfter og bar endvidere også på deres børn. En del af mændene befandt sig ude på havet for at fiske.

DADECO oplyste, at den omstændighed, at flere mænd er blevet alene med deres børn og efterladt traumatiserede, har ført til et større alkohol misbrug blandt mænd. Som følge heraf er der flere børn, som under tsunamien har mistet deres moder og nu står tilbage med en fader, som ikke kan tage sig af dem.

Flere kilder oplyste, at den srilankanske regering har vedtaget en lov, kaldet ” the Tsunami, Special Provisions Act”, som blandt andet skal sikre, at børn uden familie modtager den bedste alternative pleje og beskyttelse.²

Lovens del II omhandler ”Custody of Children and Young Persons.” Loven omfatter både børn, som efter tsunamien er blevet forældreløse og børn, som kun har én forældre, der ikke er i stand til at tage sig af barnet. Den omfatter endvidere enhver ung person, som alene har én forældre, som ikke er i stand til at tage vare på sit barn, hvis den unge har brug for pleje og beskyttelse. Loven fastslår, at der skal oprettes et register med informationer om alle børn, som er blevet forældreløse og alle de børn, som der kan blive tale om at placere i plejefamilier (foster care).

UNICEF oplyste, at man efter tsunamien frygtede, at der ville være et stort antal børn, som var blevet forældreløse, herunder børn, som under tsunamien mistede begge forældre eller børn, som tidligere havde mistet én forældre og nu mistede den anden forældre under tsunamien.³

Lige efter tsunamien gjorde UNICEF sammen med NCPA et stort arbejde for at registrere de børn, som stod uden forældre.

² Lovens fulde navn er ”An act to enable special legal provisions to be made in respect of persons and property affected by the tsunami and for matters connected therewith or incidental thereto” .

³ UNICEF har, efter at tsunamien ramte flere lande den 26. december 2004, udarbejdet et notat vedrørende retningslinier for uledsagede og børn adskilt fra deres forældre i de tsunami ramte lande. Retningslinierne er udarbejdet i samarbejde med ICRC, IRC (the International Rescue Committee, SCUK (Save the Children UK), UNICEF, UNHCR OG WVI (World Vision International). UNICEF udtaler i dette notat, at alle børn selv under katastrofer har ret til en familie, og familier har ret til at tage sig af deres børn. Uledsagede børn og børn adskilt fra deres familie skal hurtigst muligt genforenes med deres familier, såfremt dette er muligt. Endvidere er nævnt i notatet, at erfaringen har vist, at de fleste børn, som er blevet adskilt fra deres forældre, har forældre eller andre familiemedlemmer, som kan og vil tage sig af dem. UNICEF anbefaler derfor, at der ikke umiddelbart etableres mulighed for langvarige plejeforhold, herunder adoption af disse børn, og fraråder også adoption af børn indenfor landets grænser. UNICEF anbefaler derfor, at alle organisationer søger at samarbejde og koordinere deres aktiviteter, og at disse koordineres med de srilankanske myndigheder.

UNICEF har i den forbindelse lavet en opgørelse over hvor mange børn, der har mistet begge forældre eller en forældre som følge af tsunamien. Tsunamien har således direkte resulteret i, at 12 børn har mistet begge deres forældre og står uden anden familie. 966 børn har mistet begge deres forældre, men bor hos anden familie, og 3.931 børn har mistet den ene af deres forældre.

UNICEF henviste endvidere til regeringens tsunami-lov, som specificerer den juridiske sikkerhed for pleje af et barn, herunder muligheden for at anbringe børnene hos plejefamilier (foster care). Før tsunamien var det muligt for retterne at udstede en "fit person court order", som gjorde, at barnet rent juridisk blev placeret hos en egnet person, som i de fleste tilfælde var et familiemedlem. I den forbindelse blev "the fit person" tildelt et pengebeløb for at tage sig af barnet, og med "the fit person court order" ville det efterfølgende være lettere at adoptere barnet.

UNICEF kritiserede tsunami-loven, idet systemet til at implementere denne lov ikke er på plads, og "the fit person court order" har været sat i bero på baggrund af tsunami loven.⁴

UNICEF oplyste endvidere, at der efter tsunamien har været en eksplosiv vækst på området for institutioner, og at der især er blevet bygget børnehjem i stort antal. UNICEF henviste til, at der i Sri Lanka er en tendens til at "institutionalisere børn", hvorimod UNICEF havde forsøgt at være fortalere for plejefamilier.

Save the Children oplyste ligeledes, at man i Sri Lanka efter tsunamien frygtede, at der ville være mange forældreløse børn, som man var nødt til at placere på en institution. Save the Children henviste til, at kun få børn (11-12) befinder sig på institution efter tsunamien, men nu et år efter tsunamien er dette tal stigende, idet der findes mange familier, hvor kun én forældre overlevede. Den overlevende forældre kan ikke længere klare at tage sig af barnet, og barnet placeres nu på et børnehjem.

Save the Children oplyste endvidere, at plejefamilier får 5 US dollars om måneden. Såfremt den biologiske familie gerne vil have barnet tilbage, er der imidlertid ikke mulighed for, at familien får økonomisk støtte fra myndighederne.

Save the Children oplyste endelig, at der ikke har været de store problemer med adskilte familier efter tsunamien, idet alle personer, som overlevede tsunamien, blev i de berørte områder og først efter nogle uger forlod deres tidligere hjem.

Ananda Galappatti, en uafhængig konsulent som har arbejdet i mange år med børn og psyko-sociale problemstillinger, oplyste, at der efter tsunamien er blevet bygget mange private børnehjem. Der har derfor været en tendens til, at de, som byggede børnehjem, "ledte efter" børn for at kunne indsamle penge til driften. Regeringens holdning hertil har været, at børnene skulle placeres hos deres familie og ikke på et børnehjem.

⁴ Ugen før missionen startede, blev det af Ministry of Law besluttet, at "the fit person court order" skulle sættes i kraft igen.

Generelt om børneforsorg i Sri Lanka, herunder hjælp til mad, logi og skolegang

UNHCR oplyste, at meget få børn i Sri Lanka er helt uden støtte, idet Sri Lanka har et udvidet familiebegreb (extended families), således at børn, der står uden forældre, bliver optaget i andre familiemedlemmers familier, herunder hos onkler og tanter samt bedsteforældre. Endvidere er der i landsbyerne et udvidet fællesskab (community), som optager børnene. UNHCR oplyste endvidere, at børn generelt ikke bliver overladt til sig selv eller efterladt.

Andre kilder, herunder UNICEF og Sri Lanka Red Cross Society (SLRC), henviste ligeledes til, at der i Sri Lanka er tradition for et udvidet familiesystem, som betyder, at familierne har et meget tæt netværk.

På spørgsmålet om, hvorvidt et barn, som stod uden forældre, ville have mulighed for at blive placeret på en institution eller i en plejefamilie, oplyste UNICEF, at dette ville afhænge af den konkrete situation. UNICEF henviste endvidere til retternes afsigelse af "fit person court order", som i de fleste tilfælde ville placere barnet hos et familiemedlem.

De fleste kilder pegede på, at DPCC er den primære myndighed, når det drejer sig om børneforsorg.⁵ De har ansvaret for børnenes velfærd på institutionerne og er endvidere ansvarlige for at støtte børn til at blive hos deres familie.⁶

DPCC forklarede, at de personer, som arbejder under DPCC, er såkaldte "Probation Officers" (PO) og "Children's Rights Promotion Officers" (CRPO), og at de nu er underlagt det nye ministerium for "Children og Women Empowerment".

DPCC henviste endvidere til, at de samarbejder med UNICEF på området for pleje i familier (foster care) og i forbindelse med udstedelse af "the fit persons order". DPCC oplyste, at den person, som bliver udpeget af retten som egnet person (fit person), tit vil være et familiemedlem.

DPCC påpegede endvidere, at der for børn, som har været udsat for overgreb, er mangel på rådgivning og psykologhjælp. Endvidere oplyste DPCC, at de forsøger at uddanne deres personale, og at de i den forbindelse modtager penge fra UNICEF. Kilden oplyste yderligere, at der kun er ét hjem, som specifikt tager sig af børn, som har været udsat for overgreb, og at der på denne institution findes uddannet personale.

Save the Children oplyste, at organisationen samarbejder med DPCC ude i distrikterne. Save the Children forklarede, at den generelle kontrol og supervision af institutionerne er uddelegeret til

⁵ I januar 1990 underskrev Sri Lanka FN's Børnekonvention og denne trådte i kraft i august 1991.

⁶ Det cirkulære, 12/76 of 1976, som fastsætter DPCC's kompetence for området for børn, fastslår endvidere, at intet barn skal placeres på en institution af økonomiske grunde og endvidere, at såfremt et barn placeres på en institution må varigheden alene være op til 3 år. Der henvises til rapporten fra Save the Children: "Home Truths, Children's rights in Institutional Care in Sri Lanka", 2005, p. 4

regionale ”kommissærer”, som hører under DPCC. Vedrørende DPCC oplyste Save the Children, at der generelt er mangel på personale, og at personalet er dårligt uddannet, samt at der foregår meget lidt supervisering ude i distrikterne.

Ananda Galappatti oplyste ligeledes, at der er meget lidt personale fra DPCC ude i distrikterne, og at der foregår meget lidt supervisering, specielt i det nordlige og østlige område, hvor der for eksempel alene findes to ”probation officers” fra DPCC i Batticaloa-distriktet. Endvidere er det problematisk for de ansatte at ændre forholdene på et børnehjem, som er finansieret af de velstående og højere sociale lag i en landsby.

Med hensyn til CRPO nævnte Ananda Galappatti, at disse har en meget lav status i den offentlige forvaltning, og deres budget er meget lille. Yderligere er der for disse ansatte ingen udsigter til forfremmelse. Endelig oplyste Galappatti, at CRPO ikke møder i retten, og at de ikke har beføjelser til at supervisere børnehjem.

Flere kilder pegede på, at NCPA også spiller en rolle på området.

NCPA oplyste, at deres arbejdsområde er beskyttelse og præventive tiltag for at undgå udnyttelse af børn. NCPA deltager ikke i supervision af institutionerne, men NCPA samarbejder med DPCC.⁷ Specielt i forhold til børn som bor på institutioner, skal NCPA anbefale de nødvendige skridt for sikkerhed og beskyttelse af børn i konflikt med loven og overvåge organisationer, som varetager plejen af børn.⁸

NCPA har oprettet DCPC, District Child Protection Committee, som varetager området for børneforsorgen ude i distrikterne. DCPC blev oprettet for at styrke og udvide området for beskyttelse af børn på distrikts niveau. Komiteerne har til formål at koordinere de forskellige myndigheder, som er involveret i børneforsorg, herunder lokale retsudøvende myndigheder og sundhedsmyndighederne. NCPA har indtil videre oprettet DCPC i følgende distrikter: Colombo, Gampaha, Kaluthara, Galle, Hambantota, Kandy, Rathnapura, Badulla, Anuradhapura, Trincomalee, Ampara, Jaffna og Kurunagala.

Save the Children vurderede, at NCPA er en samling af mennesker/ kommissærer, som ikke omsætter ord til handling, men blot gør sig til fortalere for børnesagen. De er udpeget af præsidenten og refererer direkte til ham, men har ikke nogen administrativ struktur og hører ikke under noget ministerium.

⁷ NCPA's mandat, som det er refereret i rapporten fra Save the Children, er at formulere en politik på området for overgreb på børn og udnyttelse af børn. Derudover skal NCPA sørge for terapi og rehabilitering af børn, som har været udsat for overgreb og forstå koordineringen mellem de forskellige myndigheder, som er involveret i beskyttelse af børn mod overgreb.

⁸ Der henvises til rapporten fra Save the Children: “Home Truths, Children's rights in Institutional Care in Sri Lanka”, p. 3-4.

Andre kilder, herunder UNICEF samt de tre ambassader, påpegede, at NCPA i forbindelse med tsunamien havde gjort et stort arbejde for at få børn registreret, og at de samarbejdede med ambassaderne i visumsager for at forhindre, at forældreløse børn blev ført ud af landet.

Den svenske ambassade oplyste, at Sverige gennem UNICEF har støttet NCPA. NCPA har ikke deres egne institutioner, men samarbejder med DPCC. Ambassaden oplyste endvidere, at DPCC er den organisation, som har erfaringen med institutionerne for børn og unge.⁹

En international organisation, som ikke ønskede at blive citeret ved navn, oplyste, at når det drejer sig om børneforsorg i Sri Lanka, er det UNICEF, som har overtaget ansvaret.

Børnehjem/Institutioner og deres standarder

Save the Children har før tsunamien lavet en omfattende undersøgelse om børns rettigheder i den institutionelle pleje i Sri Lanka. Save the Children betegnede selv rapporten som en helt unik rapport, specielt fordi børnene, som bor på institutionerne, er blevet spurgt, hvordan de har det med at være på en institution. Resultatet af undersøgelsen blev offentliggjort umiddelbart før tsunamien, og det havde derfor været muligt at bruge undersøgelsen i forbindelse med børns anbringelse efter tsunamien.¹⁰

Flere af kilderne, herunder UNICEF, UNHCR og DPCC, henviste til rapporten som værende det vigtigste dokument for at kortlægge institutionerne i Sri Lanka. I rapporten er opført en liste over de institutioner, der findes for børn i Sri Lanka og endvidere en liste over fordelingen af institutioner i de forskellige distrikter i Sri Lanka, jf tabel 1 og 2 nedenfor. DPCC bekræftede på mødet den 2. december 2005 indholdet i de to tabeller.

DCPP forklarede endvidere, at der i Sri Lanka findes forskellige typer af institutioner. Der er institutioner for småbørn/babyer, som er ledet af myndighederne, såkaldte "receiving homes". Derudover findes der en del institutioner drevet af private ("voluntary home"), hvoraf nogle er registreret hos myndighederne og andre ikke.

Med hensyn til "certified schools" oplyste DPCC, at både børn, som har brug for beskyttelse, og børn, som har været i konflikt med loven, placeres her. Der vil på sigt blive gjort en indsats for at adskille disse børn, idet de har brug for hver sin rehabilitering. DPCC oplyste, at børn placeres på en "certified school" i 3 år ad gangen. DPCC oplyste, at der på institutionerne findes rehabiliteringsprogrammer og uddannet personale.

⁹ Fra 2004 støtter Sverige ikke længere specifikt NCPA gennem UNICEF, men beløbet bliver givet direkte til UNICEF.

¹⁰ Yderligere har Ministeriet for Women's Empowerment and Social Welfare udarbejdet et notat i indledningen til rapporten, hvori ministeriet erklærer sig enig i de anbefalinger Save the Children, Sri Lanka har anført.

UNICEF oplyste, at de har forsøgt at gøre regeringen opmærksom på at få fokus væk fra institutionalisering af børn og i stedet forsøge at få børnene anbragt i plejefamilier/ foster care. UNICEF's holdning er, at børn får den bedste opvækst i deres familier. Såfremt et barn er placeret på en institution, afskæres det for muligheden for at have kontakt til sin familie, og det får svært ved at re-integrere sig i samfundet. UNICEF oplyste, at den generelle opfattelse blandt srilankanerne er, at barnet har det bedst på en institution, idet barnet således både får mad og har mulighed for at gå i skole.

Tabel 1: Typer af institutioner¹¹

Type of institution	Sector	Purpose
Remand homes	State	For children accused of crimes who stay until the outcome of a court appearance
Voluntary remand homes	Voluntary	For children accused of crimes who stay until the outcome of a court appearance
Certified schools	State	For the rehabilitation of children who are convicted of crimes or victims of abuse
Approved schools	Voluntary	Similar to certified schools.
Receiving homes	State	For children up to the age of five years.
Detention Homes	State	For street children and children in other difficult circumstances
National training centres	State	For victims of child abuse and child offenders provide counselling
Voluntary homes	Voluntary	These homes are for a wide range of children and have a range of purposes. Some are run by religious organisations and some by charities. Includes homes for children with disabilities.

UNICEF's bekymring vedrørende institutionerne for børn i Sri Lanka er, at børnene ikke har kontakt til deres familie, mens de er på en institution. Der er også tilfælde med overgreb på børn på institution, og personalet på institutionerne er generelt ikke uddannede. Nogle af de institutioner, som drives af NGO'er, er også dårligt vedligeholdt, og flere af disse institutioner er ikke under myndighedernes kontrol. Der findes endvidere institutioner, som er religionsbaserede, herunder

¹¹ Tabellen er kopieret fra Save the Children's rapport: Home Truths, Children's Rights in Institutional Care in Sri Lanka, 2005, p.6

institutioner som drives af munke, og der findes ikke megen dokumentation omkring disse institutioner.

UNICEF fandt, at det sociale arbejde for børn generelt er meget dårligt udviklet i Sri Lanka. Børn med et beskyttelsesbehov er ikke på nogen nem og positiv måde optaget i det sociale system. Nogle børn bliver optaget på ”remand homes”, men generelt er det et stort problem, at børnene ikke får hjælp gennem det sociale system til at få genetableret kontakten til deres familie og efter ophold på en institution ikke bliver reintegreret i samfundet.

NCPA oplyste, at standarden på institutionerne er forskellig, og institutionerne er ikke perfekte, men børnene er beskyttet. NCPA oplyste, at mange børn – cirka 8.000 - er placeret på institutioner ledet af myndighederne. Derudover findes der 3- til 4.000 børn på institutioner drevet af NGO'er.

UNHCR oplyste, at institutionerne for børn i Sri Lanka generelt har et dårlig ry, men de private institutioner er dog bedre end de statslige. Regeringen har få ressourcer til at støtte institutionerne. Nogle institutioner bliver overvåget af myndighederne, men denne overvågning er ikke tilstrækkelig. På denne baggrund kan det være svært at finde ud af, om der finder fysiske eller psykiske overgreb sted på institutionerne. UNHCR oplyste endvidere, at problemet med overgreb på børn på institutioner ikke er et emne, som diskuteres.

UNHCR forklarede, at UNHCR ikke har specifikke programmer relateret til børn, men ud fra deres generelle kendskab til den institutionelle pleje for børn vurderede de den som værende basal - børnene har en seng, får mad og har mulighed for at gå i skole.

Save the Children oplyste, at standarden på de institutioner, som drives af myndighederne, er lav. Der er ikke nok personale, og endvidere er personalet ikke uddannet til at tage sig af børnene. Derudover henviste Save the Children til, at mange af institutionerne ledes af private og ikke er registeret hos myndighederne.

Programme Officer fra DADECO oplyste, at der findes offentlige og private institutioner for børn i Sri Lanka. De private institutioner er oprettet af både NGO'er og religiøse sammenslutninger, herunder findes i Sri Lanka en del buddhistiske hjem for børn.

Ananda Galappatti oplyste, at institutioner for børn i Sri Lanka er en almindelig del af det sociale system. Institutionerne bliver anset for at være dem, som skal tage sig af de fattige. I den forbindelse bliver der ikke taget højde for børnenes behov, hvorfor børn med forskellig baggrund og behov bliver placeret på samme institution. Der er tradition for, at såfremt man er en indflydelsesrig person i en by i Sri Lanka, etablerer man et børnehjem. Folk donerer således penge og måltider til dette børnehjem. Endvidere har systemet med institutioner været en del af det, den britiske kolonimagt bragte til Sri Lanka. Derudover oplyste kilden, at flere af institutionerne ikke er registreret af myndighederne, og flere har ikke uddannet personale.

Han oplyste videre med hensyn til de privat ledede børnehjem, at børnene tit opholder sig her efter det fyldte 18. år. For så vidt angår børnehjem ledet af myndighederne oplyste han, at plejen af børnene generelt er dårlig. Han så det endvidere som et problem, at et barns placering på en institution aldrig blev taget op til revurdering. Når et barn er placeret på en institution, er det svært at komme væk fra institutionen, endda selvom forældrene måske ønsker, at barnet skal tilbage til familien. Derudover er det et problem, at børnene på institutionerne ikke har kontakt til deres familie, og nogle børn er flyttet på et børnehjem langt fra deres oprindelige hjem.

Den geografiske fordeling af institutionerne

Ananda Galappatti oplyste, at det største antal børnehjem tidligere fandtes i de vestlige provinser. Udviklingen i det nordlige og østlige område er dog gået i retning af etablering af flere børnehjem. Der er indenfor de sidste 10 år sket en eksplosiv vækst i etablering af børnehjem, men mange af dem har ikke en særlig stor kapacitet.

Tabel 2. Den geografiske fordeling af institutionerne¹²

Province	Receiving Home	Certified School	Remand Home	Dentention Home	Voluntary Home	Home For children with disabil.	Other	Total Nos. of Inst.	Total Nos. of Children
Western	1	2	2		72	12		89	4.594
Southern	1	1	1	2	20	6		31	1.063
North Eastern	1				150	8	15	174	8.622
Central	1				30	4		35	1.279
Total	4	3	3	2	272	30	15	329	15.068

Save the Children oplyste, at der i de nordlige og østlige områder, herunder områder kontrolleret af LTTE, findes mange private institutioner. Der er alene tamilske børn på disse institutioner. Save the Children havde ikke oplysninger om, hvorledes børnene får adgang til institutionerne i områderne kontrolleret af LTTE.

Programme Officer fra DADECO havde kendskab til, at der i Kilinochchi i den nordlige del af Sri Lanka findes et børnehjem, som er etableret af LTTE, hvor børnene også går i skole. Endvidere findes der børnehjem i Jaffna, som ledes af den katolske kirke.

UNHCR oplyste, at der findes skoler, som ledes af LTTE i det nordlige af Sri Lanka. Disse skoler er ikke kontrolleret af regeringen. UNHCR oplyste, at Tamil Rehabilitation Organisation (TRO), som ifølge UNHCR kan defineres som den humanitære arm af LTTE, driver institutioner i det nordlige område.

¹² Tabellen er kopieret fra Save the Children's rapport: Home Truths, Children's Rights in Institutional Care in Sri Lanka, 2005, p.7

Family Rehabilitation Center, FRC, oplyste, at der i Trincomaleé er to børnehjem. Herunder har der været et børnehjem kun for piger, hvor alle børnene var hinduer. FRC havde oplysninger om, at dette hjem blev ledet af én mand, som har fået to års fængsel, fordi han havde udsat nogle af pigerne for seksuelle overgreb. Ledelsen af dette børnehjem blev efterfølgende overgivet til TRO. FRC oplyste endvidere, at børnene på børnehjem får mad og ikke andet. Såfremt de bliver rekrutteret til LTTE, vil der også være skolegang.

UNICEF oplyste ligeledes, at der findes et lille antal institutioner i det såkaldte "Hill Country-område", hvor der bor tamilske børn, herunder børn fra teplantagerne ("*tea estate tamil children*"), og tamilske børn fra det nordlige og østlige område. Endvidere findes der institutioner i Colombo, hvor der bor tamilske børn.

Hvilke børn har adgang til børnehjem og institutioner ?

NCPA oplyste, at børnene kan være på en institution, indtil de fylder 18 år, men nogle børn forbliver på institutionen efter det fyldte 18. år. NCPA oplyste, at der på institutionerne optages børn i alle aldersgrupper. Man forsøger at holde piger og drenge adskilt. Proceduren med hensyn til placeringen på en institution af barnet er, at retten afsiger en kendelse, hvorefter barnet placeres. NCPA oplyste, at der ikke findes nogen etnisk diskrimination på institutionerne.

DPCC oplyste, at såfremt et barn i Sri Lanka skal placeres på en institution, er det enten retten eller en lokal "probation officer", der bestemmer, hvilken institution barnet skal placeres på. Der findes "probation officers" ude i distrikterne, herunder bl.a. 13 i Jaffna-området. DPCC oplyste endvidere, at der findes to institutioner, som specifikt optager børn, hvis mødre er emigreret til Østen for at få arbejde.

UNICEF oplyste, at ikke alle børn på institutionerne er forældreløse. Børnene kan også være placeret på institutioner, fordi forældrene ikke har ressourcerne til at tage sig af dem.

Ifølge Save the Children har 80 % af de børn, som bor på en institution, stadig den ene forældre tilbage, men på grund af stor fattigdom placeres børnene på en institution, idet de her er sikret mad og mulighed for skolegang. Specielt i familier, hvor kun den ene forælder er tilbage, er der problemer med at passe børnene, både på grund af stor fattigdom, men også hvis den pågældende er traumatiseret efter at have mistet sin ægtefælle i tsunamien eller på grund af krigen. Er det faderen, der er tilbage, kan det være endnu vanskeligere, hvis han ikke er vant til at tage sig af børnene.

Save the Children oplyste endvidere, at de institutioner, som ledes af myndighederne, er specielle institutioner, hvor børnene bliver placeret efter en retskendelse, enten fordi de har overtrådt loven, eller fordi de har været udsat for overgreb i familien. Begge kategorier af børn opholder sig på samme institution. Save the Children fandt, at institutionaliseringen af børn er en del af industrialiseringen, og noget som landene i Vesten så som den bedste løsning, idet børnene er sikret en seng, mad og adgang til skole.

UNHCR oplyste, at de statslige børnehjem ikke kun er for singalesiske børn, men også for tamilske. Er børnene fra de nordlige områder, kan det dog være et problem for disse børn at tale singalesisk.

UNHCR nævnte, at der for ældre børn findes både statslige og private kostskoler ("boardingschools"). UNHCR oplyste endvidere, at det er nødvendigt med kontakt til en organisation for at komme på en privat kostskole. Der findes også private kostskoler, som er drevet af kirkelige organisationer, hvor der er gratis adgang. UNHCR havde ikke kendskab til, om der findes kostskoler/"boardingschools" i de nordlige områder.

Programme Officer fra DADECO oplyste, at de børn, som placeres på børnehjem, udvælges lokalt i de forskellige distrikter, og at børnene kan være på børnehjem, indtil de fylder 18 år. Hun oplyste endvidere, at arbejdet med børn på lokalt niveau bliver varetaget af Save the Children, som har lokale kontorer i forskellige distrikter. Kilden oplyste endvidere, at der er problemer med børn, som stikker af fra institutionerne, hvorefter de er overladt til sig selv. Kilden nævnte desuden organisationen TRO, som opererer i de nordlige og østlige områder, hvor organisationen samler penge ind til programmer for blandt andet børn.

Kan hjemvendte uledsagede mindreårige børn få adgang til institutionerne?

NCPA oplyste, at såfremt Danmark ønsker at returnere et uledsaget mindreårigt barn til Sri Lanka, er det muligt for de danske myndigheder at rette henvendelse til DPCC. DPCC vil efterfølgende kontakte NCPA, som vil forsøge at finde frem til barnets familie. Det vil ifølge NCPA være problematisk at sende barnet til det nordlige område, fordi der ikke findes så mange institutioner drevet af myndighederne. NCPA oplyste, at såfremt et barn bliver efterladt i samfundet, vil det blive anbragt på en institution.

NCPA oplyste, at de havde en sag med to srilankanske børn, som var udrejst fra Sri Lanka og skulle have været rejst til Canada. De to børn blev stoppet i Singapore, hvorfra den srilankanske ambassade i Singapore havde kontaktet NCPA med henblik på at finde deres familier.

Den norske ambassade oplyste ligeledes, at de havde kendskab til sagen vedrørende de to børn, som blev stoppet i Singapore. Ifølge den norske ambassade er børnene nu returneret til Sri Lanka, hvor de opholder sig på en institution ledet af myndighederne.

DPCC oplyste, at såfremt et barn bliver sendt tilbage til Sri Lanka, kan barnet blive modtaget af DPCC i lufthavnen. Herefter skal barnet stilles for en dommer for at denne kan afsige en retskendelse om, hvor barnet skal placeres. Barnet vil blive placeret på et "remand home" i 24 timer, indtil det er bestemt, hvilken institution barnet skal placeres på. DPCC og en "probation officer" involveres endvidere med at indsamle oplysninger om barnets baggrund, og om der findes familie, som kan tage sig af barnet. I den forbindelse oplyste DPCC, at hvis barnet stammer fra de nordlige områder, kan det tage tid at undersøge sagen. DPCC oplyste videre, at de var blevet kontaktet af den tyske ambassade, som ville returnere to børn fra Tyskland til Sri Lanka. DPCC tog ud i lufthavnen for at møde de to børn, men de dukkede aldrig op.

UNHCR oplyste, at de ikke havde noget kendskab til, at mindreårige asylansøgere er blevet returneret til Sri Lanka fra andre lande, og at de derfor heller ikke havde informationer om, hvorvidt sådanne børn vil blive optaget på børnehjem i Colombo. UNHCR påpegede i den forbindelse, at de

fleste faciliteter i de sydlige områder er singalesiske, og at det kunne være et problem for de børn, som kommer fra de nordlige områder. UNHCR oplyste endvidere, at der ikke findes et system, som kan forene forældre og børn, som er blevet adskilt - enten på grund af krigen eller tsunamien eller af andre grunde.

Programme Officer fra DADECO var af den opfattelse, at ansvaret for et barn, som blev sendt retur fra Danmark til Sri Lanka, skulle varetages af DPCC. Kilden oplyste, at DPCC ikke ville placere et barn på institution, såfremt det stadig havde en forældre tilbage.

Save the Children henviste til, at der ikke er nogen konkrete erfaringer at bygge på, men at et barn, som bliver returneret, formodentlig vil ende på en institution eller et såkaldt "remand home", som ifølge Save the Children mere er et ungdomsfængsel. Det er ifølge Save the Children meget sandsynligt, at barnet vil blive tilbageholdt af immigrationsmyndighederne i lufthavnen. Hvis barnet er gammelt nok til at slippe igennem lufthavnsmyndighederne, og det ikke har nogen familie at vende tilbage til, kan barnet ifølge kilden også ende på gaden i Colombo. Kilden konkluderede, at udsigten var dystre, men at det desværre er realiteterne i Sri Lanka i dag og tilføjede, at der dertil kommer den stigende usikkerhed og stigende vold i de nordlige og østlige områder.

På spørgsmålet om hvad der ville ske med et tamilsk barn fra det nordlige eller østlige område, såfremt det blev sendt retur fra Danmark, oplyste FRC, at det kunne blive rekrutteret af LTTE, og såfremt barnet først var indlemmet i LTTE, var det ikke muligt for barnet at slippe væk.

Andre landes praksis

Den svenske ambassade oplyste, at Sverige ikke har nogen erfaring med at sende uledsagede mindreårige børn retur til Sri Lanka.

Den norske ambassade oplyste, at Norge ikke har sendt uledsagede mindreårige børn uden netværk tilbage til Sri Lanka. Ambassaden oplyste, at de p.t. er i gang med at undersøge to sager, og at de i den forbindelse havde kontaktet NCPA. Med assistance fra NCPA havde de fået forbindelse til bedsteforældrene i den ene sag og til moderen i den anden sag. Problemet med bedsteforældrene var, at de ikke havde midler til at forsørge et barn. I den anden sag opholdt moderen sig i nordøst, og bekymringen fra ambassadens side var derfor, at det ikke kunne garanteres, at barnet ikke ville ende med at blive rekrutteret til LTTE, selv om det måske blev forenet med sin mor. Ambassaden havde endnu ikke truffet nogen endelig beslutning om, hvad der skulle ske med de to børn.

Den nederlandske ambassade oplyste, at Nederlandene ikke har erfaring med returnering af uledsagede mindreårige asylansøgere til Sri Lanka. Såfremt et barn ansøger om visum til Nederlandene, kontakter ambassaden NCPA, som verificerer barnets data. Ambassaden har altid fået et svar fra NPCA.

Risikoen for rekruttering til LTTE

NCPA oplyste, at specielt drengebørn vil være i risiko for at blive rekrutteret til LTTE. NCPA fandt derfor, at det er bedst for børnene at opholde sig i den sydlige del af landet, hvor der ikke er risiko for rekruttering til LTTE.

UNICEF oplyste, at der i tsunami-lejrene har været 3 til 4 forsøg på rekruttering af børn til LTTE. Der vil ifølge kilden altid være en risiko for, at børn i det nordlige og østlige område vil blive rekrutteret, så længe der er en uløst konflikt. UNICEF oplyste endvidere, at der findes børn, som stikker af fra familien på grund af stor fattigdom eller problemer i familien og tilslutter sig LTTE.

UNICEF oplyste, at børn, som opholder sig i Colombo, ikke er i risiko for at blive rekrutteret til LTTE. Børn, som bor udenfor det nordlige og østlige område, er alene i risiko for rekruttering, såfremt børnene har forladt LTTE, og LTTE søger efter dem. Disse børn betragtes af LTTE som desertører og risikerer genrekruttering i andre dele end det nordlige og østlige område, såfremt LTTE finder frem til dem. Udover dette er der en lille eller slet ingen risiko for rekruttering udenfor de LTTE kontrollerede område.

UNICEF oplyste endvidere, at der ikke er en direkte forbindelse mellem det at have mistet sine forældre, og det at blive rekrutteret af LTTE, men derimod en øget risiko, hvis familierne er meget fattige. Således fandt UNICEF, at risikoen for rekruttering af børn til LTTE særligt afhænger af familiens økonomiske og sociale situation.

Den svenske ambassade oplyste, at Sverige har modtaget oplysninger fra UNICEF om, at cirka 30-50 børn efter tsunamien er blevet rekrutteret af LTTE som børnesoldater.

Den norske ambassade oplyste ligeledes, at der havde været uoverensstemmelser mellem UNICEF og LTTE i foråret 2005, fordi LTTE har kidnappet børn.

DADECO's programme officer oplyste, at specielt børn, som bor på institutioner i det nordlige og østlige Sri Lanka og stikker af herfra, er i risiko for at blive rekrutteret til LTTE som børnesoldater. Kilden tilføjede, at der også er forældreløse børn, som frivilligt tilslutter sig LTTE.

FRC påpegede, at så længe der ikke er fred, vil der altid være risiko for, at børnene i de nordlige og østlige områder bliver rekrutteret af LTTE. FRC fandt, at såfremt et barn blev forladt af sine forældre eller på anden måde ikke havde kontakt til et netværk, var risikoen større for at blive rekrutteret af LTTE.

Andre udsatte grupper af børn

NCPA oplyste, at der findes cirka 700-800 gadebørn i Colombo. Nogle af børnene bor på gaden sammen med deres forældre. Andre børn bor på gaden om dagen og tager tilbage til deres forældre om aftenen.

Save the Children oplyste, at der findes hundreder af gadebørn i Colombo. NCPA har åbnet et "shelter" for gadebørn, men dette har begrænset kapacitet.

Save the Children oplyste, at det i Sri Lanka er et problem med trafficking af børn og børneprostitution. Endvidere oplyste Save the Children, at mellem 700.000 og 1.000.000 mødre rejser fra Sri Lanka til Mellemøsten for at arbejde, og børnene efterlades hos faderen.

Family Rehabilitation Centre oplyste ligeledes, at der findes drenge, som prostituerer sig selv for at tjene penge.

Besøg på to institutioner

Delegationen besøgte efter anvisning fra DPCC to institutioner for børn beliggende i Colombo.

Den første institution, som delegationen besøgte, hedder Sri Lankadhara Lama Nivasaya og er en privat buddhistisk institution, hvor der bor 75 børn i alderen fra 5-18 år og 20 børn under 5 år. Endvidere er der til institutionen tilknyttet et hjem for ældre og et daycare center for børn. Der er i alt 20 ansatte på institutionen. Selve ledelsen af børnehjemmet foregår gennem en bestyrelse, som består af frivillige personer fra området omkring institutionen. Institutionen får af myndighederne tildelt 10 rupees (svarende til ca. 65-70 øre) pr. dag pr. barn og er således afhængig af frivillige donationer. Alle børn, som bor på institutionen, er placeret her på baggrund af retskendelser. Børnene under 5 år er både drenge og piger, men børnene over 5 år alene er piger.

Delegationen besøgte endvidere institutionen Vajri Sri Rehabilitation Children's Home. Det er ligeledes en privat buddhistisk institution, som er den største institution i Sri Lanka, hvor der i alt bor cirka 330 børn. Overhovedet for institutionen er en buddhistisk munk bosat i Wellawa templet i Kandy. Institutionen blev oprettet i 1983, hvor der på dette tidspunkt boede 101 forældreløse børn, som havde mistet deres forældre under konflikten mellem LTTE og regeringen i den nordlige og østlige del. Institutionen er opdelt i en afdeling for babyer, en afdeling for piger og en afdeling for drenge. Børnene, som bor på institutionen, er henvist hertil gennem DPCC eller via en retskendelse. Børnene kan bo på institutionen, indtil de fylder 18 år. Der er i alt 18 lærere til at varetage undervisningen af børnene. De har mulighed for at modtage undervisning op til "the general certificate of education". Institutionen modtager 10 rupees pr. dag pr. barn og er således som de andre private institutioner afhængige af donationer fra organisationer og private.

Konsulterede personer, organisationer og myndigheder

Ananda Galappatti

Uafhængig konsulent som har arbejdet i mange år med børn i den psyko-sociale sektor, herunder bl.a. for Save the Children.

Danish Development Cooperation, DADECO

DADECO blev oprettet 1. november 2003 som led i Danmarks støtte til fredsprocessen i Sri Lanka. De programmer, som DADECO er involveret i, er blandt andet minerydning, IDP's (Internal displaced persons) genbosætning og menneskerettigheder, herunder god regeringsførelse.

Toni Michelsen, Minister Counsellor

Jeanne Samuel, Programme Officer, J.S. har arbejdet i 9 år med børn i Sri Lanka – 5 år for Red Barnet og 4 år for Plan International.

Helle B. O. Larsen, Administrator

Department of Probation and Child Care Services, DPCC

Nirmal Perera, Probation Officer

Det danske Generalkonsulat

D. Fernando, Consular Officer

Family Rehabilitation Center, FRC

Dr. A.S. Poovendran, Projects Co-ordinator

FRC er et rehabiliterings center, som behandler personer, som har været udsat for tortur og lider af trauma på grund af krigen, herunder krigsenker og børn, som har oplevet krigen. FRC har oprettet legecentre for børn i områder, hvor IDP's bor i lejre. Specielt i perioden fra 1995 til 2002 har der været fokus fra FRC's side på forholdene for børn.

International Committee of the Red Cross, ICRC:

Robert Przedpelski, Deputy Head of Delegation

Dr. Kasbar Tashdjian, Health Coordinator

National Child Protection Authority, NCPA

Dr. Hiranthi Wijemanne, Chairperson

Den nederlandske Ambassade

Mrs. Helen E. Geerdes, Consular Officer

Norges Ambassade

Edgar Klovfjell, First Secretary

Claudette Jayamanne, Executive Officer

Save the Children

Veslemøy Nærland, Deputy Country Programme Director

Save the Children i Sri Lanka består af det britiske Red Barnet og det norske Red Barnet og samarbejder endvidere efter tsunamien med 11 andre landes afdelinger af Red Barnet. Save the Children har 7 distriktskontorer i Sri Lanka.

Sri Lanka Red Cross Society (SLRC)

Dr. Lanka Jayasuriya Dissanayake

Executive Director Health

Organisationens arbejdsområde er blandt andet psyko-sociale programmer for familier, herunder efter skole aktiviteter for børn. Endvidere har SLRC mor og barn programmer i landsbyerne, hospitalsprogrammer og genopbygning af infrastrukturen i sundhedssektoren. (SLRC samarbejder desuden med Dansk Røde Kors i Jaffna området.)

Sveriges Ambassade

Mrs. Christina Fridlitzius, Second Secretary, Consular Affairs

Sheila Richards, Programme Officer

United Nations Children's Fund

Dr. Yasmin Ali Haque, Senior Programme Coordinator

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)

Annika Sandlund, Protection Officer

Menique Amarasinghe, Senior Legal Assistant